

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek (przewodniczący)

SSN Igor Zgoliński

SSN Paweł Kołodziejski (sprawozdawca)

w sprawie **M.S.**

oskarżonego o czyny z art. 279 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 17 czerwca 2026 r.,

skargi wniesionej przez prokuratora

na wyrok sądu odwoławczego – Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze

z dnia 3 lutego 2026 r., sygn. akt VI Ka 721/25,

uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Kamiennej Górze

z dnia 8 września 2025 r., sygn. akt II K 290/25

i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania,

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Jeleniej Górze do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

Paweł Kołodziejski

Marek Siwek

Igor Zgoliński

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Kamiennej Górze wyrokiem z dnia 8 września 2025 r., sygn. akt II K 290/25 uznał oskarżonego M.S. za winnego:

1. popełnienia czynu stanowiącego występki z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 2 k.k., za który – na podstawie art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 2 k.k. – wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;
2. popełnienia pięciu czynów stanowiących występki z art. 279 § 1 k.k., przyjmując, iż czyny te stanowią ciąg przestępstw w rozumieniu art. 91 § 1 k.k., za co – na podstawie art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. – wymierzył mu karę 3 lat pozbawienia wolności;
3. popełnienia trzech czynów stanowiących występki z art. 279 § 1 k.k. i art. 278 § 1 i 5 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., przyjmując, iż czyny te stanowią ciąg przestępstw w rozumieniu art. 91 § 1 k.k., za co – na podstawie art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. i w zw. z art. 91 § 1 k.k. – wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności;
4. uznał oskarżonego M.S. za winnego popełnienia czynu stanowiącego występki z art. 288 § 1 k.k., za który. na podstawie tego przepisu, wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Jednocześnie na podstawie art. 91 § 2 k.k. w zw. z art. 85 § 1 i 2 k.k. i art. 86 § 1 k.k. orzekł wobec M.S. karę łączną w wysokości 4 lat pozbawienia wolności, zaliczając na jej poczet okresy pozbawienia wolności. Ponadto na podstawie art. 46 § 1 k.k. zobowiązał ww. do naprawienia w całości wyrządzonych szkód i rozstrzygnął w przedmiocie kosztów procesu.

Po rozpoznaniu apelacji wniesionych przez oskarżonego i jego obrońcę, Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze wyrokiem z dnia 3 lutego 2026 r., sygn. akt VI Ka 721/25, uchylił zaskarżony wyrok wobec oskarżonego M.S. w całości i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Kamiennej Górze do ponownego rozpoznania. W pisemnych motywach wydanego wyroku sąd odwoławczy wskazał, że w apelacji obrońcy podniesiono, iż oskarżony M.S. – poza diagnozą psychiatryczną wynikającą

ze złożonego zaświadczenia lekarskiego – jest osobą uzależnioną od środków psychoaktywnych, przez co nie realizował on właściwie leczenia istniejących u niego zaburzeń osobowości i zachowania, sklasyfikowanych przez lekarza psychiatrę pod kodem F60. Sąd ten podzielił stanowisko obrońcy, iż taki stan psychiczny oskarżonego budzi uzasadnione wątpliwości co do jego poczytalności, które powinny zostać zweryfikowane w toku postępowania. Sąd odwoławczy przyznał, że okoliczność ta nie była znana w toku postępowania pierwszoinstancyjnego, co nie zmienia jednak faktu, że niezbędne jest dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii dwóch biegłych lekarzy psychiatrów. Podkreślił, że dowód ten nie został przeprowadzony, a wątpliwości co do poczytalności oskarżonego powodowały konieczność zapewnienia mu obrony obligatoryjnej wobec ziszczenia się przesłanek określonych w art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k. Sąd *ad quem* stwierdził przy tym, że w postępowaniu przed sądem rejonowym oskarżony nie miał obrońcy, co w ocenie tego organu aktualizowało bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. wskazując jednocześnie, że rozprawa w dniu 8 września 2025 r., na której zapadł wyrok, prowadzona była pod nieobecność oskarżonego, wobec czego nie mógł on powołać się na powyższe okoliczności. Sąd odwoławczy zwrócił nadto uwagę na konieczność zweryfikowania informacji o wyjeździe oskarżonego do pracy zarobkowej za granicę, bowiem z dokumentów przedłożonych przez obrońcę na etapie postępowania odwoławczego może wynikać, że oskarżony M.S. przebywał w Holandii w okresie pokrywającym się częściowo z datami popełnienia czynów przypisanych mu zaskarżonym wyrokiem. Stosownie do przedstawionych kwestii, sąd odwoławczy sformułował zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania.

Od powyższego wyroku sądu odwoławczego skargę wniósł prokurator, który zaskarżając to orzeczenie w całości na niekorzyść oskarżonego, zarzucił „*naruszenie przepisu postępowania w postaci art. 437 § 2 k.p.k. polegając[e] na uchyleniu wyroku Sądu I instancji w całości i przekazani[u] sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania, w sytuacji, gdy nie zaistniała żadna z przesłanek uprawniających do podjęcia takiego rozstrzygnięcia, a w szczególności bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k.*”.

W konsekwencji prokurator wniósł o uchylenie w całości wyroku Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga wniesiona przez prokuratora okazała się zasadna.

Zgodnie z art. 539a § 3 k.p.k. skarga od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k., przy czym druga ze wskazanych podstaw skargi obejmuje jedynie postępowanie odwoławcze (zob. postanowienie SN z dnia 26 maja 2020 r., I KZP 14/19, OSNKW 2020, z. 6, poz. 18). Z treści art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. wynika natomiast, że uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości (wówczas materia wyznaczona treścią art. 439 k.p.k. dotyczy niezasadnego uchylenia wyroku przez sąd odwoławczy na tej właśnie podstawie – z urzędu lub na zarzut apelacji).

Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze stwierdził wystąpienie pierwszej z przesłanek określonych w art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k., a mianowicie okoliczność wskazaną w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. i w tym stanie rzeczy wydał wyrok o charakterze kasatoryjnym. Sąd *ad quem*, przeprowadzając kontrolę instancyjną orzeczenia sądu *meriti*, uznał za trafne stanowisko skarżącego obrońcy, że na gruncie niniejszej sprawy ujawniły się uzasadnione wątpliwości co do stanu zdrowia psychicznego oskarżonego M.S., które zdaniem sądu odwoławczego implikowały konieczność zapewnienia oskarżonemu – już na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego – obrony obligatoryjnej, stosownie do przesłanek określonych w art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k.

Konfrontując powyższe stanowisko z argumentacją przedstawioną w skardze prokuratora, należy stwierdzić, że przyjęta przez sąd odwoławczy konkluzja nie zasługuje na aprobatę. Skarżący prokurator, odwołując się do orzecznictwa Sądu Najwyższego, trafnie bowiem podniósł, że obrona obligatoryjna, o której mowa w art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k. powstaje od momentu, gdy organ procesowy powziął

wątpliwości co do tego, czy sprawca mógł w czasie czynu rozpoznać jego znaczenie lub pokierować swoim postępowaniem (art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k.), albo czy jego zdolność rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania postępowaniem była w znacznym stopniu ograniczona (art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k.), a także wówczas, gdy wprowadzie brak jest wątpliwości wskazanych wyżej, ale istnieją one, w ocenie organu procesowego, co do tego, czy stan zdrowia psychicznego oskarżonego pozwala na udział w postępowaniu lub prowadzenie obrony w sposób samodzielny oraz rozsądny (art. 79 § 1 pkt 4 k.p.k.) i w celu wyjaśnienia którejkolwiek z tych wątpliwości dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy psychiatrów w myśl art. 202 § 1 k.p.k. (zob. postanowienie SN z dnia 28 października 2020 r., II KK 295/20; wyrok SN z dnia 15 listopada 2022 r., IV KK 30/22; wyrok SN z dnia 19 marca 2023 r., III KK 628/22).

W przedmiotowej sprawie sąd *a quo* – wobec braku informacji na temat okoliczności mogących rzutować na ocenę stanu psychicznego oskarżonego (sam organ odwoławczy przyznał, że okoliczności te nie były znane sądowi rejonowemu) – nie powziął uzasadnionych wątpliwości, o których mowa w art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k., a tym samym nie wydał postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłych lekarzy psychiatrów w trybie art. 202 § 1 k.p.k. Stąd też nie sposób uznać, aby na etapie postępowania toczącego się przed sądem *meriti* – zgodnie z uwagami poczynionymi wyżej – wystąpił stan obrony obligatoryjnej w odniesieniu do oskarżonego M.S. Brak zatem działania obrońcy w toku postępowania pierwszoinstancyjnego – wbrew stanowisku wyrażonemu przez sąd *ad quem* – nie mógł aktualizować bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. (por. postanowienie SN z dnia 12 maja 2022 r., IV KO 169/21 i przywołane tam judykaty).

Skoro więc sąd odwoławczy – na skutek informacji zawartych w apelacji obrońcy – powziął wątpliwości co do stanu psychicznego oskarżonego, to w pierwszej kolejności sam winien był dopuścić wspomniany dowód z opinii biegłych lekarzy psychiatrów w celu procesowego zweryfikowania tej kwestii. Jeśli opinia ta – w przypadku uznania jej przez sąd *ad quem* za uzasadnioną – potwierdziłaby zaistnienie przesłanek warunkujących obronę obligatoryjną, wówczas dopuszczalne

i zarazem konieczne byłoby uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi *a quo*. Tego rodzaju aktywności procesowej sąd drugiej instancji w niniejszej sprawie zaniechał. W tym stanie rzeczy rację ma skarżący prokurator, że wydanie przez organ odwoławczy wyroku kasatoryjnego było działaniem co najmniej przedwczesnym, a w sytuacji wydania opinii sądowo-psychiatrycznej z wnioskami, o których mowa w art. 79 § 4 k.p.k. – byłoby zupełnie zbędne i prowadziłoby do przewlekłości postępowania (por. wyrok SN z dnia 26 marca 2024 r., III KS 71/23).

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze przy ponownym rozpoznaniu niniejszej sprawy w postępowaniu odwoławczym, samodzielnie przeprowadzi postępowanie dowodowe na okoliczność ustalenia stanu psychicznego oskarżonego w kontekście przesłanek określonych w art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k. Jedynie pozytywna weryfikacja tych okoliczności pozwoli sądowi *ad quem* na wydanie wyroku kasatoryjnego na podstawie art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. W przypadku zaś uznania, iż w odniesieniu do oskarżonego nie występują przesłanki obrony obligatoryjnej, sąd odwoławczy przeprowadzi nadto jeszcze inne dowody, o których mowa w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, a zmierzające do sprawdzenia okoliczności dotyczącej pobytu oskarżonego na terenie Holandii w okresie pokrywającym się częściowo z datami popełnienia czynów przypisanych mu w wyroku sądu *a quo*. W tym bowiem zakresie – jak słusznie konstatuje skarżący – nie zachodzi potrzeba przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, a tym samym nie aktualizuje się ostatnia z przesłanek określonych w art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k. Stąd też również w tym przedmiocie brak jest podstaw do wydania wyroku kasatoryjnego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

Paweł Kołodziejski Marek Siwek Igor Zgoliński

[WB]

[a.ł.]